

Граблі сексизму

Олена Сулова, 17.07.2026 р.

Можна об'їхати цілий світ, прикриватися в поїздках прапором фемінізму, проте власна мізогінія так чи інак вилізе з-під цього прапору. Подати відео сумнівної якості, де мало що можна розібрати – подати неправдиві дані про людину, яка говорить – зробити гучні безпідставні висновки – перекинути все це на висновки про рідну їй людину, яка щойно отримала публічну посаду. У медіа та політтехнологіях цей прийом називають «дискредитація за асоціацією» (або виною за асоціацією). Це класична маніпуляція, мета якої — перенести негативні емоції з однієї людини на іншу. Для цього є багато термінів – дискредитація за асоціацією, перенесення негативного іміджу, емоційний фреймінг, медійна атака через сімейний тригер.

Дискредитація за асоціацією (Guilt by association): Спроба оцінити професійні якості людини не за її діями, а через поведінку її близьких.

Перенесення негативного іміджу: Психологічний трюк, де емоційність дружини штучно пов'язують із «нездатністю» чоловіка керувати чи приймати зважені рішення.

Емоційний фреймінг (Framing): Створення певного «контексту» навколо призначення. Замість обговорення резюме чи досвіду новопризначеного керівника, фокус уваги публіки навмисно зміщують на обговорення поведінки його дружини.

Медійна атака через сімейний тригер: Використання стереотипу, що чоловік «не може впоратися з власною родиною, тож не впорається і з посадою». Це маніпулятивний і патріархальний за своєю суттю аргумент, який часто спрацьовує на консервативну аудиторію.

Чому цей прийом ефективний проти новачків? Новопризначена особа ще не встигла показати реальних результатів роботи. Оскільки критикувати її професійні кроки ще неможливо, опоненти б'ють по найближчому оточенню, щоб створити перше негативне враження, яке потім дуже важко змінити.

Це класичний інструмент гендерного маніпулювання, коли емоційність жінки майже завжди трактують не просто як людську рису, а саме як «непристойну», «істеричну» або «неприпустиму для жінки публічного діяча» поведінку. Це і ефект «істеричної жінки», і стереотип «тихої тилової дружини», і перенесення «провини», а в цілому пряме знецінення жінки як самостійної особистості з власним голосом.

Ефект «істеричної жінки»: Гнів або пристрасть, які в чоловікові-політику часто трактують як «силу», «харизму» чи «рішучість», у жінці маркують як «істерику», «нестриманість» та «неадекватність».

Стереотип «тихої тилової дружини»: Від дружин посадовців суспільство (особливо консервативне) часто підсвідомо очікує ролі пасивної підтримки — «красивої, мовчазної декорації». Яскрава, гучна чи емоційна промова руйнує цей патріархальний шаблон і викликає штучно підігрите обурення.

Перенесення «провини»: Опоненти висувують прихований силізм: «Якщо він не може контролювати емоції своєї жінки (що в патріархальній логіці вважається "обов'язком чоловіка"), то як він контролюватиме міністерство / відомство / країну?»

Ця технологія є дуже цинічною, оскільки вона б'є одночасно по двох цілях: знищує репутацію жінки як самостійної суб'єктної особи та ставить під сумнів маскуліність і авторитет чоловіка на новій посаді. Використання упередженого ставлення до жінок для дискредитації пов'язаних із ними чоловіків, нав'язування жінці жорстких рамок поведінки (якою має бути «слухняна дружина») та публічне покарання за вихід із цих рамок, перетворення особистих рис жінки на політичну зброю проти її родини – це огидні інструменти, які жодним чином не під прапором фемінізму.

Всі ці інструменти відомі в аналітиці.

Мізогінний media-дискурс (Misogynistic media discourse): Використання упередженого ставлення до жінок для дискредитації пов'язаних із ними чоловіків.

Гендерне профілювання (Gender profiling): Нав'язування жінці жорстких рамок поведінки (якою має бути «слухняна дружина») та публічне покарання за вихід із цих рамок.

Політичний сексизм (Political sexism): Перетворення особистих рис жінки на політичну зброю проти її родини.

Необхідно знати також інструменти руйнації цих маніпуляцій.

Розділення суб'єктності: Дружина посадовця — це окрема особистість із власним характером, правом на емоції та свободу слова. Вона не є «підлеглою» свого чоловіка, а він не є її «власником» чи «цензором».

Професійна автономія: Жодні емоційні прояви членів родини не прописані у посадовій інструкції чи вимогах до кваліфікації чиновника.

Оцінювати призначення потрібно виключно за його резюме, досвідом та першими рішеннями.

Викриття подвійних стандартів (Дзеркальний тест): Наголосіть на тому, що якби емоційну чи гнівну промову виголосив чоловік, його б назвали «сильним, пристрасним лідером». Емоції жінки маркують як «непристойні» лише через її гендер. Це чистий сексизм.

Маніпуляція безсилля: Опоненти використовують емоції дружини лише тому, що не мають реальних фактів корупції, непрофесіоналізму чи зашкварів самого новопризначеного посадовця. Атака на родину — це ознака професійного безсилля критиків.

Архаїчність мислення: Логіка «не впорався з дружиною — не впорається з посадою» є пережитком патріархального минулого. Сучасне державне управління базується на законах та компетенціях, а не на «контролі» над членами своєї родини.

Світова політика має чисельні приклади спроб дискредитувати лідерів через «неприпустиму», «надто емоційну» або «нежіночу» поведінку їхніх дружин — це класика світового чорного піару.

Гіллари Клінтон піддавали нищівній критиці за «надмірну амбітність», «агресивність» та «жорсткість». Преса часто описувала її як «холодну, нежіночну та владолюбну». Створювався міф про те, що вона є «справжнім сірим кардиналом», а Білл Клінтон — лише маріонетка у її руках. Праві медіа (зокрема Fox News) підхопили вирвану з контексту емоційну фразу

Мішель Обама про те, що вона «вперше у дорослому житті пишається своєю країною». Її почали таврувати як «angry Black woman» (розгнівану темношкіру жінку), непатріотичну, надто різку та небезпечну. Протягом обох каденцій Макрона його опоненти (особливо ультраправі) постійно атакують його дружину *Бріжит*. Її звинувачують у «надмірному впливі на президента», критикують її зовнішній вигляд, стиль одягу (називаючи його «невідповідним віку чи статусу») і навіть запускали абсурдні фейки про її трансгендерність.

Доріс Шредер-Кенф, дружина Герхарда Шредера була відомою та дуже прямолінійною журналісткою. Коли Шредер очолював землю Нижня Саксонія, а потім став канцлером, вона часто давала надзвичайно емоційні та різкі коментарі пресі щодо його політичних опонентів. Медіа та опозиція миттєво підхопили це, охрестивши її «Королевою Доріс» та «істеричним рупором».

Шері Блер, дружина Тоні Блера була успішною та дуже амбітною адвокаткою. Вона мала звичку відкрито й емоційно висловлювати свої ліві погляди, які часом йшли врозріз із офіційною стриманою лінією уряду її чоловіка. Консервативна преса (таблоїди) влаштувала на неї справжнє полювання: її критикували за «неприпустиму для дружини прем'єра емоційність», за кожне різке слово чи навіть за вираз обличчя на публічних заходах.

У німецькій політиці був зворотний, але дуже показовий кейс. *Гайдемарі Вечорек-Цойль* (відома міністерка) була настільки пристрасною та емоційною у своїх лівих переконаннях, що її називали «Червона Гайде». Опоненти через це постійно атакували її чоловіка (який також намагався будувати політичну кар'єру на регіональному рівні).

Застосування згаданих вище прийомів і технологій є проявом примітивного сексизму та маніпулятивних політичних практик. Не наступати на ці граблі означає підтримувати сучасні стандарти публічної дискусії, поваги до людської гідності та рівності.